

HØJESTERETS KENDELSE

afsagt fredag den 27. januar 2023

Sag 14/2022

Carta Flexleasing A/S ved advokat Michael Clemmensen,

T ved advokat Karsten Hjort Larsen

og

A ved advokat Keld Frederiksen

kærer Vestre Landsrets afgørelse i sagen:

Anklagemyndigheden

mod

T

I tidligere instanser er afsagt kendelse af Retten i Holstebro den 6. september 2021 (7-1756/2021) og af Vestre Landsrets 1. afdeling den 26. november 2021 (S-1970-21, S-1974-21 og S-2211-21).

I påkendelsen har deltaget fem dommere: Jens Peter Christensen, Michael Reklings, Hanne Schmidt, Jan Schans Christensen og Søren Højgaard Mørup.

Påstande

Carta Flexleasing A/S har nedlagt påstand om, at beslaglæggelsen ophæves, subsidiært at beslaglæggelsen opretholdes i forhold til T og A med henblik på straksudlevering af bilen til Carta Flexleasing. Carta Flexleasing har derudover nedlagt påstand om, at anklagemyndigheden skal anerkende, at beslaglæggelse og konfiskation af den af Carta Flexleasing tilhørende bil ikke kan ske uden samtidig fuld erstatning til Carta Flexleasing af bilens værdi på beslaglæggelsestidspunktet.

T har nedlagt påstand om, at beslaglæggelsen ophæves.

A har nedlagt påstand om, at beslaglæggelsen ophæves, og at bilen tilbageleveres til ham, subsidiært til bilens ejer. Subsidiært har han nedlagt påstand om, at anklagemyndigheden skal anerkende, at beslaglæggelse af bilen ikke kan ske uden samtidig betaling af bilens værdi til ham, subsidiært bilens ejer.

Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om stadfæstelse.

Supplerende sagsfremstilling

Der er fremlagt årsopgørelse for 2021 for A, hvoraf fremgår bl.a., at hans indkomst var ca. 80.000 kr.

Om T er det for Højesteret oplyst bl.a., at han siden juni 2021 har været varetægtsfængslet i en straffesag om besiddelse af 8-10 kg heroin og brandstiftelse med skader for angiveligt 1,8 mio. kr., og at han forud for varetægtsfængslingen var arbejdsløs.

Anbringender

Carta Flexleasing har anført navnlig, at der ikke kan ske beslaglæggelse af bilen efter færdselslovens § 133 a, stk. 2, 2. pkt., da betingelserne for en eventuel konfiskation ikke kan antages at være opfyldt, idet konfiskationen vil være uforholdsmæssigt indgribende over for selskabet og vil krænke dets grundlæggende rettigheder.

Konfiskation efter færdselslovens § 133 a, stk. 2, 2. pkt., kan kun ske med respekt af de grundlæggende rettigheder, som Carta Flexleasing har efter bl.a. artikel 17, stk. 1, jf. artikel 52, stk. 1, i EU's Charter om grundlæggende rettigheder, således som disse bestemmelser er fortolket af EU-Domstolen. Det følger bl.a. af EU-Domstolens afgørelse af 12. juli 2019 Kommissionen mod Ungarn (sag C-235/17), at der i sager om konfiskation af tredjemands ejendom skal foreligge effektive midler for tredjemand til at kunne rette et krav mod skadevolderen, og at en medlemsstat ikke ved at henvise til, at den krænkede part blot kan søge sig fyldestgjort hos skadevolder ved et civilt erstatningssøgsmål, kan undgå at krænke EU-retten. Dette udgør endvidere et kriterium i vurderingen af Carta Flexleasings rettigheder i medfør af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, hvor fordringshaverens effektive mulighed for at rette krav mod tredjemand efter Menneskerettighedsdomstolens praksis er afgørende

for, at der ikke foreligger en krænkelse af ejendomsretten i sager om konfiskation af tredjemand's ejendom.

I tilfælde af konfiskation må Carta Flexleasing antages at lide økonomisk tab, idet hverken T eller A kan eller har udsigt til at kunne erstatte selskabets tab. Selskabets mulighed for effektivt at rette krav mod tredjemand i anledning af konfiskationen bestrides derfor, og byrden ved at skulle søge selskabets økonomiske tab dækket hos T og A kan ikke overvælttes på selskabet uden, at det vil indebære en krænkelse af selskabets grundlæggende rettigheder. En eventuel konfiskation vil derudover medføre en krænkelse af Carta Flexleasings rettigheder efter grundlovens § 73, idet konfiskationen savner et pønalt formål og dermed reelt udgør et ek-spropriativt indgreb. Konfiskationen kan derfor ikke ske uden fuld erstatning fra staten til Carta Flexleasing.

Carta Flexleasing har derudover ikke optrådt uforsigtigt i leasingforholdet. Selskabet har indgået en leasingkontrakt med A og har ikke noget aftaleretligt forhold til T. Ifølge leasingkontraktens betingelser måtte A ikke fremleje, udlåne eller overlade bilen til tredjemand. Carta Flexleasing har desuden taget alle rimelige skridt for at sikre sin økonomiske stilling og foretog forud for indgåelsen af leasingkontrakten med A en grundig gennemgang af hans økonomi. A var på leasingtidspunktet i stand til at betale de løbende ydelser i leasingkontrakten. Selskabet overholdt i den forbindelse kreditaftalelovens bestemmelser om kreditvurdering. Den målestok, der forudsættes i bemærkningerne til færdselslovens § 133 a, stk. 2, for ejeren af bilen til at sikre sin økonomiske stilling, kan ikke uden nærmere regulering gå videre end den eksisterende pligt efter kreditaftalelovens § 7 c om kreditvurderingspligten for kreditgivere, og da selskabet har opfyldt denne, må det lægges til grund, at selskabet har taget alle rimelige skridt til at sikre sin økonomiske stilling.

T har anført navnlig, at der ikke kan ske beslaglæggelse af bilen, da betingelserne for beslaglæggelse efter retsplejelovens § 805 ikke er opfyldt. Det kan ikke lægges til grund, at han har kørt med over 100 km i timen, idet hastighedsmålingen er forbundet med usikkerhed. Overgivelse af bilen til rette ejer må være tilstrækkeligt, hvorfor beslaglæggelse ikke er nødvendig. Konfiskation af bilen vil derudover krænge hans grundlæggende rettigheder efter bl.a. EU's charter, og som følge heraf vil betingelserne for beslaglæggelse efter færdselslovens § 133 a, stk. 2, 2. pkt., heller ikke være opfyldt.

A har anført navnlig, at der ikke kan ske beslaglæggelse af bilen efter færdselslovens § 133 a, stk. 2, 2. pkt., da betingelserne for beslaglæggelse ikke er opfyldt. T havde brugstjålet bilen, hvorfor han allerede derfor ikke kan være strafferetlig eller økonomisk ansvarlig for, hvad T uberettiget havde foretaget sig med bilen. Det vil være en krænkelse af hans grundlæggende rettigheder, hvis bilen beslaglægges og eventuelt konfiskeres, idet der vil være tale om et uforholdsmæssigt indgreb over for ham. Formålet og hensynet bag færdselslovens § 133 a, stk. 2, 2. pkt., opfyldes allerede ved, at T ikke længere råder over bilen, og når der henses til omstændighederne omkring tyveriet og de økonomiske konsekvenser ved en eventuel konfiskation, vil det derudover ikke være proportionalt, hvis beslaglæggelsen opretholdes.

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at beslaglæggelsen bør opretholdes, idet betingelserne for beslaglæggelse efter retsplejelovens § 802, stk. 1, nr. 2, er opfyldt. Henset til bl.a. oplysningerne i anmeldelsesrapporten og oplysningerne i kontrol- og måleskemaet er der begrundet mistanke om, at T har gjort sig skyldig i forhold som nævnt i færdselslovens § 133 a, stk. 2, 2. pkt., og det må antages, at betingelserne for konfiskation efter denne bestemmelse vil være opfyldt.

Efter As og Ts forklaringer og sagens omstændigheder i øvrigt er der ikke grundlag for at anse bilen for brugstjålet, og konfiskation efter færdselslovens § 133 a, stk. 2, 2. pkt., kan derfor ikke undlades med henvisning til, at bilen var stjålet.

Det må derudover antages, at beslaglæggelsen ikke vil være uforholdsmæssigt indgribende over for bilens ejer, idet Carta Flexleasing i forbindelse med en eventuel konfiskation ikke kan antages at ville lide et økonomisk tab, da selskabet vil kunne få dækket et eventuelt tab gennem et erstatningskrav mod T eller A. I forhold til A forudsættes der at gælde et erstatningsansvar på aftaleretligt grundlag, idet A har misligholdt leasingkontrakten mellem parterne, og der ses ikke at være grund til at antage, at han ikke over tid vil kunne betale af på et sådant krav. Dertil kommer, at Carta Flexleasing på baggrund af de tilgængelige økonomiske oplysninger om As økonomi ved indgåelsen af leasingkontrakten måtte påregne, at der ville være en betydelig risiko for, at A ikke ville kunne betale et erstatningskrav i tilfælde af, at han misligholdt leasingkontrakten. Beslaglæggelsen og en eventuel efterfølgende konfiskation af

køretøjet kan ikke antages at indebære en krænkelse af Carta Flexleasings grundlæggende rettigheder.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagens baggrund og problemstilling

Den 14. maj 2021 blev T standset af Midt- og Vestjyllands Politi og sigtet for overtrædelse af færdselslovens § 42, stk. 1, ved at have ført en personbil ad X-vej i X-by med mindst 117 km i timen, uanset at hastigheden ikke måtte overstige 50 km i timen. Bilen blev samtidig beslaglagt.

Bilen tilhører Carta Flexleasing A/S, der havde leaset den til A.

Ved byrettens kendelse af 6. september 2021 blev beslaglæggelsen godkendt og opretholdt, jf. retsplejelovens § 802, stk. 1, med henvisning til, at der er grund til at antage, at bilen skal konfiskeres efter færdselslovens § 133 a, stk. 2, 2. pkt. Ved landsrettens kendelse af 26. september 2021 blev byrettens kendelse stadfæstet.

Sagen angår, om der er grundlag for at godkende og opretholde beslaglæggelsen, eller om bilen skal udleveres til Carta Flexleasing. Højesteret bemærker herved, at Carta Flexleasing har ophævet leasingaftalen med A, og at der allerede derfor ikke er grundlag for at imødekomme hans påstand om udlevering af bilen til ham.

Retsplejelovens regler om beslaglæggelse

Efter retsplejelovens § 802, stk. 1, kan genstande, som en mistænkt har rådighed over, beslaglægges, såfremt den pågældende med rimelig grund er mistænkt for en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, og der er grund til at antage, at genstanden bør konfiskeres.

Efter retsplejelovens § 803, stk. 1, 1. pkt., kan genstande, som en person, der ikke er mistænkt, har rådighed over, beslaglægges som led i efterforskningen af en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, hvis der er grund til at antage, at genstanden bør konfiskeres.

Beslaglæggelse er et foreløbigt retsmiddel, og der skal således ikke ved denne afgørelse tages endeligt stilling til, om bilen skal konfiskeres, men om der ud fra de oplysninger, som foreligger på nuværende tidspunkt, er grund til at antage, at bilen bør konfiskeres i forbindelse med straffesagen mod T for overtrædelse af færdselsloven.

Færdselslovens § 133 a, stk. 2, 2. pkt.

Efter færdselslovens § 133 a, stk. 2, 2. pkt., skal der i tilfælde af såkaldt vanvidskørsel ske konfiskation af køretøjet, selv om køretøjet ejes af en anden end den person, der har ført det. Det gælder dog ikke, hvis konfiskation må anses for uforholdsmæssigt indgribende, navnlig henset til ejerens mulighed for at kunne vide, at køretøjet ville blive anvendt ved en sådan kørsel, og for at tage alle rimelige skridt til at sikre sin økonomiske stilling i anledning af overdragelsen af køretøjet til den anden person.

Bestemmelsen blev indsat i færdselsloven ved lov nr. 534 af 27. marts 2021 (Folketingstidende 2020-21, tillæg A, lovforslag nr. L 127). Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at formålet med lovændringen er at forhindre meget alvorlige færdselsforseelser, der i særlig grad kan udsætte andre mennesker for livsfare, og forslaget skal ses i lyset af, at såkaldt vanvidskørsel kan have – og gennem en årrække har haft – særdeles alvorlige og i værste tilfælde fatale konsekvenser, at det i praksis er tæt på umuligt for almindelige borgere at sikre sig herimod, og at problemets omfang er væsentligt. Dertil kommer de praktiske vanskeligheder, der var forbundet med at forhindre vanvidskørsel efter den tidligere regulering.

Af forarbejderne (Folketingstidende 2020-21, tillæg B, lovforslag nr. L 127, betænkning af 15. marts 2021, s. 4 f. og s. 8) fremgår, at der ved bedømmelsen af, om konfiskation må anses for uforholdsmæssigt indgribende, skal anlægges en helhedsvurdering af sagens samlede omstændigheder. Det forudsættes, at der er tale om en snæver undtagelse, idet udgangspunktet er, at køretøjer benyttet til vanvidskørsel konfiskeres, og ejeren herefter må søge sit tab dækket gennem et erstatningskrav mod føreren. Endvidere er det nærmere beskrevet, i hvilke tilfælde betingelserne for at undlade konfiskation skal anses for opfyldt.

Med hensyn til ejerens mulighed for at kunne vide, at køretøjet ville blive anvendt til vanvidskørsel, fremgår bl.a., at der skal foretages en samlet vurdering af, om det måtte anses for

helt upåregneligt for ejeren, at køretøjet ville blive anvendt på denne måde. Der skal navnlig lægges vægt på ejerens forhold og adfærd, herunder om ejeren har udvist agtpågivenhed.

Sådanne forhold vil eksempelvis kunne være oplysninger om, hvorvidt den person, der ønsker køretøjet overdraget til sig, tidligere har begået flere eller grovere færdselslovsovertrædelser eller andre relevante lovovertrædelser. Det må således normalt tale for, at det er påregneligt for ejeren, at køretøjet vil blive anvendt ved en eller flere af de omfattede lovovertrædelser, hvis den person, der ønsker køretøjet overdraget til sig, tidligere har begået flere eller grovere færdselslovsovertrædelser eller andre relevante lovovertrædelser. Med henblik på at indhente oplysninger herom kan ejeren bl.a. udbede sig førerens private straffeattest. Ejeren kan dermed undersøge, om den person, køretøjet overdrages til, tidligere er straffet for f.eks. vandskørsel eller andre grovere overtrædelser af færdselsloven. Ejeren kan også anmode den person, køretøjet overdrages til, om en tro og love-erklæring på, at vedkommende ikke tidligere har begået bestemte relevante lovovertrædelser.

Hvis en privatperson har udlånt køretøjet, formodes ejeren som udgangspunkt at have tilstrækkeligt kendskab til den person, som ejeren vælger at låne køretøjet ud til, til at kunne vurdere, om der er risiko for, at køretøjet vil blive anvendt på en sådan måde, at det kan medføre konfiskation. Hvis det dokumenteres, at køretøjet har været stjålet på gerningstidspunktet, skal der ikke ske konfiskation.

For så vidt angår ejerens mulighed for at tage alle rimelige skridt til at sikre sin økonomiske stilling fremgår bl.a., at udgangspunktet om konfiskation skal fraviges, hvis ejeren godtgør, at adgangen til at gøre erstatningskrav gældende over for føreren ikke er tilstrækkelig til at forhindre, at konfiskationen er uforholdsmæssigt indgribende. Dette kan efter forarbejderne f.eks. være tilfældet, hvis ejeren godtgør, at særlige omstændigheder konkret gør et erstatningskrav illusorisk.

Det anføres, at det kan være relevant for ejeren af køretøjet at undersøge lejerens eller leasingtagerens økonomiske forhold med henblik på at sikre en mulighed for at tage forholdsregler over for førerens potentielle manglende betalingsevne, og at den person, køretøjet overdrages til, er den reelle bruger af køretøjet og ikke f.eks. en stråmand. Et leasingsselskab bør f.eks. så vidt muligt sikre sig, eksempelvis gennem eSkatData, at de oplysninger om leasingtagers ind-

komstforhold, der afgives i forbindelse med indgåelsen af en leasingkontrakt, er korrekte. Har ejeren ikke adgang til eSkatData, kan den pågældende anmode lejeren eller leasingtageren om på anden vis at belyse sine økonomiske forhold, f.eks. gennem fremlæggelse af årsopgørelser, lønsedler eller lignende.

Endelig fremgår det, at det er forudsat, at leasing- og udlejningsselskaber ved indgåelse af kontrakter og eventuelt ved tilpasning af deres forretningsmodel har mulighed for at indrette sig på den risiko, der følger af, at køretøjer kan konfiskeres.

Højesteret bemærker, at en person, der har ført et køretøj på en sådan måde, at der er grundlag for at konfiskere køretøjet i medfør af færdselslovens § 133 a, stk. 2, som udgangspunkt vil være erstatningsansvarlig efter dansk rets almindelige regler over for den, der lider et økonomisk tab, hvis køretøjet konfiskeres. Er der tale om lån, vil låntageren som udgangspunkt være erstatningsansvarlig på objektivi grundlag efter DL 5-8-1 over for den, der har udlånt køretøjet, hvis køretøjet konfiskeres, og låntageren har lånt køretøjet i egen interesse.

Højesteret har ved kendelse af 5. oktober 2022 i sag 102/2021 (UfR 2023.228) fastslået, at konfiskationsordningen efter færdselslovens § 133 a, stk. 2, 2. pkt., ikke kan antages at være i strid med artikel 17, stk. 1, i EU's Charter om grundlæggende rettigheder og artikel 52, stk. 1, eller med artikel 1 i den første tillægsprotokol til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention eller Menneskerettighedsdomstolens praksis. Det beror på en konkret vurdering, om konfiskation i medfør af færdselslovens § 133 a, stk. 2, 2. pkt., er forenelig med disse bestemmelser, herunder om konfiskation er uforholdsmæssigt indgribende.

Den konkrete sag

Spørgsmålet om konfiskation af bilen skal pådømmes under straffesagen mod T, og det er først i denne sag, der skal tages stilling til, om konfiskation vil være uforholdsmæssigt indgribende. På nuværende tidspunkt skal der alene tages stilling til, om der er grundlag for at beslaglægge bilen ud fra en antagelse om, at der vil være grundlag for at konfiskere bilen under straffesagen.

Højesteret tiltræder af de grunde, landsretten har anført, at der er begrundet mistanke om, at T har gjort sig skyldig i kørsel som nævnt i færdselslovens § 133 a, stk. 2, 2. pkt. (vanvidskør-

sel). Højesteret tiltræder endvidere, at der ikke er grundlag for at anse bilen for brugsstjålet, således at konfiskation af den grund vil være uforholdsmæssigt indgribende.

Spørgsmålet er herefter, om konfiskation må antages at være uforholdsmæssigt indgribende ud fra en helhedsvurdering. Højesteret bemærker, at denne vurdering skal foretages både i forhold til Carta Flexleasing som ejer af bilen og A, der på tidspunktet for beslaglæggelsen havde leaset bilen. Vurderingen skal foretages, selv om leasingaftalen efterfølgende blev ophævet.

Højesteret bemærker endvidere, at det ved denne vurdering må lægges til grund, at der efter årsagen til, at bilen påstås konfiskeret, og de økonomiske følger af en konfiskation ikke er grundlag for at antage, at konfiskation vil medføre erstatningspligt for staten over for A eller Carta Flexleasing efter grundlovens § 73.

Som nævnt fremgår det af forarbejderne, at der skal foretages en samlet vurdering af, om det måtte anses for helt upåregneligt, at bilen ville blive anvendt til vanvidskørsel.

Ved vurderingen af As forhold og adfærd, herunder om han har udvist agtpågivenhed og hans mulighed for at vurdere, om der var risiko for, at bilen ville blive brugt til vanvidskørsel, lægger Højesteret til grund, at han har udlånt bilen til B med henblik på, at B skulle sørge for, at bilen kom fra X-by til Y-by. Højesteret lægger endvidere til grund, at B aftalte med T, at han skulle køre As bil til Y-by, idet B fulgte med i sin egen bil. Det er herefter ikke godtgjort, at det var helt upåregneligt for A, at bilen – eventuelt efter at den var blevet udlånt til en tredje person – ville blive anvendt til vanvidskørsel.

Efter forarbejderne skal udgangspunktet om konfiskation bl.a. fraviges, hvis ejeren godtgør, at adgangen til at gøre et erstatningskrav gældende over for føreren ikke er tilstrækkelig til at forhindre, at konfiskationen er uforholdsmæssigt indgribende. Det må ved vurderingen af ejers økonomiske stilling i tilfælde af konfiskation også tages i betragtning, om ejeren har andre muligheder for at få dækket sit tab.

Ved vurderingen af de økonomiske konsekvenser for A i tilfælde af konfiskation lægger Højesteret til grund, at han er blevet afkrævet ca. 213.000 kr. af Carta Flexleasing, der har ophæ-

vet leasingaftalen under henvisning til, at bilen var beslaglagt som følge af vanvidskørsel, og at han havde lånt bilen ud. Højesteret lægger endvidere til grund, at T siden juni 2021 har været varetægtsfængslet i en sag om besiddelse af en større mængde heroin og brandstiftelse. Under disse omstændigheder finder Højesteret, at det er behæftet med betydelig usikkerhed, om T vil kunne erstatte bilens værdi.

Efter en samlet vurdering af de oplysninger, der på nuværende tidspunkt foreligger, navnlig om det ovenfor anførte om As overdragelse af bilen til B, finder Højesteret, at der ikke er grund til at antage, at konfiskation vil være uforholdsmæssigt indgribende over for A.

Ved vurderingen af Carta Flexleasings forhold og adfærd, herunder om selskabet har udvist agtpågivenhed og selskabets mulighed for at vurdere, om der var risiko for, at bilen ville blive brugt til vanvidskørsel, lægger Højesteret til grund, at Carta Flexleasing har undersøgt As økonomiske forhold, inden leasingaftalen blev indgået i marts 2021, og har stillet som vilkår i aftalen, at bilen ikke må udlånes til personer uden for As husstand. Det fremgår imidlertid af en mail fra Carta Flexleasing til A, at Carta Flexleasing i forbindelse med en skade på en anden bil havde påtalt, at han ifølge leasingaftalen ikke måtte udlåne bilen. Højesteret finder på den baggrund, at det ikke er godtgjort, at det var helt upåregneligt for Carta Flexleasing, at bilen ville blive anvendt til vanvidskørsel.

Ved vurderingen af de økonomiske konsekvenser for Carta Flexleasing i tilfælde af konfiskation lægger Højesteret til grund, at tabet svarer til det rejste krav over for A på 213.000 kr., og at han i 2019, 2020 og 2021 havde en indkomst på henholdsvis 232.000 kr., 63.000 kr. og 80.000 kr. og en negativ formue på henholdsvis 117.000 kr., 56.000 kr. og 80.000 kr.

Højesteret finder, at det ikke er godtgjort, at A ikke vil være i stand til at erstatte Carta Flexleasings tab, eventuelt over en længere periode. Højesteret bemærker endvidere, at Carta Flexleasing ved vurderingen af risikoen ved at lease bilen til A har kunnet tage hans evne til om nødvendigt at betale erstatning i betragtning. Endelig havde og har Carta Flexleasing som erhvervsdrivende med leasing af biler som forudsat i lovens forarbejder mulighed for at fastsætte leasingydelse, således at de samlede indtægter kan dække tab som følge af konfiskation, der skyldes, at enkelte leasingtagere kører vanvidskørsel.

Efter en samlet vurdering af de oplysninger, der på nuværende tidspunkt foreligger, finder Højesteret, at der ikke er grund til at antage, at konfiskation vil være uforholdsmæssigt indgribende over for Carta Flexleasing.

Der er herefter heller ikke grund til at antage, at konfiskation af den omhandlede personbil vil være i strid med artikel 17, stk. 1, i EU's Charter om grundlæggende rettigheder eller artikel 1 i den første tillægsprotokol til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, hverken i forhold til A eller Carta Flexleasing.

Konklusion

Højesteret tiltræder, at betingelserne for beslaglæggelse er opfyldt, og stadfæster landsrettens kendelse.

Thi bestemmes:

Landsrettens kendelse stadfæstes.